

KORRALDUS

12. aprill 2024 nr 1-3/24/201

Haneliste letaalse heidutuse taotluste rahuldamata jätmine

1. OTSUS

Arvestades Keskkonnaametile esitatud taotlusi haneliste küttemiseks kahjustuste vältimiseks, korralduse p-s 2 toodud asjaolusid ning lähtudes p-s 3 esitatud põhjendustest, võttes aluseks keskkonnaministri 28.05.2013 määruse nr 32 „Jahieeskiri” § 3 lg 4¹ ning keskkonnaministri 30.09.2020 määruse nr 47 „Keskkonnaameti põhimäärus” § 10 lõike 2 punkti 12,

OTSUSTAN:

1.1. Mitte lubada haneliste letaalset heidutust korralduse lisa 1 nimetatud põllumassiividel (lisa 1 on korralduse lahutamatu osa) ja jätta nende põllumassiivide osas Keskkonnaametile esitatud taotlused rahuldamata;

1.2. Teha korraldus teatavaks kõikidele lisa 1 nimetatud taotlejatele.

Korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide korralduse andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

2. ASJAOLUD

2.1. Käesoleva korralduse lisa 1 nimetatud taotlejad esitasid Keskkonnaametile taotlused lisa 1 nimetatud põllumassiividel haneliste letaalseks heidutamiseks perioodil 01.03.2024 kuni 25.03.2024.

2.2. 15.03.2024 korraldusega nr 1-3/24/86 „Lubatud küttemismahud, kohustuslikud küttemisandmed ja muud tingimused haneliste küttemisel kahjustuste vältimise eesmärgil“ (edaspidi 15.03.2024 korraldus, lisa 2) otsustas Keskkonnaamet (edaspidi ka KeA) lubada 2024. aastal haneliste kevadist heidutusjahti korralduses märgitud mahus ja tingimustel. 15.03.2024 korralduse p 2.4 selgitati, et „2024. aastal rakendatakse haneliste heidutusjahti tulenevalt hanede ja laglede kaitse- ja ohjamiskavast aastateks 2021-2025 ja esinevate kahjustuste suurusest 2021-2023 kuues Eesti maakonnas, kus esineb viimase kolme aasta andmetel kõige rohkem haneliste tekitatud kahjustusi põllumajanduskultuuridele: Harju-, Lääne- ja Ida-Virumaa, Jõgeva- ja Tartumaa ning Põlvamaa. Heidutusjahti rakendatakse Eestist läbi rändavatele suur-laukhanele (*Anser*

albifrons), valgepõsk-laglele (*Branta leucopsis*) ja kanada laglele (*Branta canadensis*) aktiivses kasutuses külvatud kultuuriga põllumassiividel, mille maakasutuseks on põllumaa või mustkesa. Sellistel põllumassiividel on haneliste tekitatud majanduslik kahju 2010-2023 andmetele tuginedes kõige suurem. Letaalset heidutust lubatakse vaid põllumassiividel, mille lähiümbruses on kuni 5 km kaugusel vähemalt 10 ha kompakitse massiivina paiknev püsirohuma, pool-looduslik rohuma, rohumaana kasutuses olev polder. Selliste rahualade paiknemine letaalse heidutuse võimalusega põldude ümbruses võimaldab hanelistel rändeage se harjumuspärase ruumikasutuse ulatuses alternatiivsete toitumis- ja puhkamisalade kasutamist. Letaalset heidutust ei lubata püsirohumaadel ja kaitsealadel, et tagada rändel hanelistele piisav puhke- ja taastusvõimalus. Jahiks lubatud aladel võib letaalse heidutuse eesmärgil maksimaalselt kokku küttida kuni 750 suur-laukhane ja 800 valgepõsk-lagle. Haneliste küttimismahu määramisel on arvestatud Euroopa Liidu linnudirektiivi¹ (edaspidi direktiiv) 9 artikli lõike 1 punkti c nõuetega. Kanada lagle puhul on Euroopas (sh Eestis) tegu võõrliigiga, kelle põhiline asuala jääb Põhja-Ameerikasse ning sellele linnuliigile küttimismahu ülempiiri ei kehtestata“. Käesoleva korralduse andmisel lähtub Keskkonnaamet 15.03.2024 korraldusega kindlaks määratud tingimustest. Keskkonnaameti 15.03.2024 korralduse p 3 toodud kaalutlused tuleb lugeda käesoleva korralduse täiendavateks kaalutlusteks.

- 2.3. Hanede letaalse heidutuse korraldamiseks on Keskkonnaametile ajavahemikul 01.03.2024-25.03.2024 esitatud maaomanike poolt kokku 139 taotlust, millest 9 taotlust ei saa Keskkonnaamet rahuldada täies mahus ja 37 taotlust ei saa Keskkonnaamet rahuldada osaliselt põllumassiivide osas, millel ei saa heidutusjahti lubada, kuna need põllumassiivid ei vasta 15.03.2024 korralduses toodud nõuetele (kõikidel taotletud põllumassiividel, kus käesoleva korralduse alusel letaalset heidutusjahti ei lubata, on järele kontrollitud, et need põllumassiivid ei vasta paraku 15.03.2024 korralduse p 1.1, 1.4 ja 2.4 ära toodud tingimustele).

3. KAALUTLUSED

- 3.1. Jahieeskirja § 3 lg 4¹ alusel võib suur-laukhanele, kanada laglele ja valgepõsk-laglele pidada hiilimis- või varitsusjahti 15. märtsist 31. maini nende lindude tekitatud põllukahjustustega põllumassiividel kahjustuste vältimise eesmärgil. KeA kehtestab korralduse p-ga 1.1 eeltoodud ajavahemikul (15.03-31.05) lubatud küttimismahud liikide kaupa, kohustuslikud küttimisandmed ning vajaduse korral ka muud tingimused, sh kütitud hanede registreerimine.
- 3.2. Haneliste (suur-laukhani, valgepõsk-lagle ja kanada lagle) letaalset heidutust lubatakse 2024. aastal 15.03.2024 korraldusega vaid aktiivses kasutuses olevatel, külvatud kultuuriga põllumassiividel, kus on varasema kolme aasta jooksul esinenud tõsised põllukahjustused. Maakonna tasemel on maakondades, kus haneliste letaalset heidutust lubatakse (st Harju, Ida- ja Lääne-Viru, Jõgeva, Põlva ja Tartu maakonnad) tõsise põllukahjustusena käsitletavat kahjustused, kus viimase kolme aasta jooksul on külvatud kultuuriga kasutuses olevaid põllumassiive kahjustatud pindalaliselt vähemalt 400 hektari ulatuses. Maakondades, kus eelmainitud kahjustuste suurus on viimasel kolmel aastal olnud alla 400 hektari, haneliste letaalset heidutust ei lubata (nendeks maakondadeks on 2024. aastal Järva, Rapla, Valga, Viljandi ja Võru maakonnad).

Läänepoolsetes maakondades (Hiiu, Lääne, Pärnu ja Saare maakonnad) tuleb arvestada asjaoluga, et nendes maakondades peatuvad iga-aastaselt kevad-rändel väike-laukhaned (*Anser erythropus*). Väike-laukhani on 20.05.2004 määruse nr 195 „I ja II

¹ Euroopa Liidu Linnudirektiiv on leitav internetiaadressilt: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0147&from=DE> (22.02.2024).

kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu“ § 4 lg 2 p 4 kohaselt võetud kaitse alla I kaitsekategooria loomaliigina. Looduskaitseseaduse § 55 lg 1 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi tahtlik surmamine, välja arvatud eutanaasia eesmärgil, on keelatud. Väike-laukhanede juhusliku küttimise vältimiseks ei luba Keskkonnaamet hanede heidutusjahti Eesti läänepoolsetes maakondades (Pärnu, Lääne, Saare ja Hiiu maakondades), mis on seni teadaolevalt väike-laukhane peamised rändealad.

Eelpool toodud põhjustel ei saa Keskkonnaamet eelmainitud maakondade (Järva, Hiiu, Lääne, Pärnu, Rapla, Saare, Valga, Viljandi ja Võru) põllumassiividele esitatud hanede heidutusjahi lubamise taotlusi täielikult või osaliselt rahuldada.

- 3.3. 15.03.2024 korralduse p-s 3.7 ja 3.8 ära toodud erandi algatamise korral on esmane kohustus leida asendusmeetmed, mis tagavad vähemalt samaväärsed ökoloogilise väärtusega asendusala või meetmed. Keskkonnaamet on 15.03.2024 korralduse p-ga 1.4 asendusmeetmed määranud.

Lisaks põllumassiividele, kus letaalne heidutusjaht on lubatud, on loodud nõu kompensatsiooniks rahualad (sh püsirohumaad ja kaitsealad), kus rändel olevad hanelised saavad vabalt toituda ja puhata. Selleks, et tagada hanelistele rahualade olemasolu, kus linnud saaksid rändel inimehõõringute vältimiseks puhata, lubati 15.03.2024 korraldusega letaalset heidutust teostada ainult põllumassiividel, mille maakasutuseks on põllumaa või mustkesa ning mille lähikümbruses on kuni 5 km kaugusel vähemalt 10 ha kompaktselt massiivina paiknev püsirohumaad, pool-looduslik rohumaad, polder (rahualad lindudele alternatiivseks toitumiseks-puhkamiseks).

Püsirohumaadel, tagasirajatud rohumaadel, püsiluhtuuridel ja väljaspool põllumajandusmaad paiknevatel karjamaadel on heidutusjaht keelatud. Samuti on heidutusjaht keelatud kaitsealadel.

Eelpool toodust tulenevalt ei saa Keskkonnaamet rahuldada Harju, Ida- ja Lääne-Viru, Jõgeva, Tartu ja Põlva maakondadesse esitatud taotlusi, mis ei vasta 15.03.2025 korralduse p-s 1.4 ja 2.4 nõuetele. Teisisõnu ei saa rahuldada taotlusi põllumassiivide osas, mis jäävad kaitsealadele või mille maakasutuseks ei ole külvatud kultuuriga põllumaa (15.03.2024 korralduse p 2.4 toodud tähenduses) või mustkesa ning mille lähikümbruses ei ole kuni 5 km kaugusel vähemalt 10 ha kompaktselt massiivina paiknevat püsirohumaad, pool-looduslikku rohumaad või rohumaana kasutuses olevat poldrit (rahuala lindudele alternatiivseks toitumiseks-puhkamiseks).

Haneliste heidutusjahi taotlused jäetakse rahuldamata ka põllumassiivide osas, mille puhul on tegu püsirohumaade, tagasirajatud rohumaade, püsiluhtuuridega ja väljaspool põllumajandusmaad paiknevate karjamaadega. Need on samuti rahualad, kus haned saavad enne rände jätkamist puhata ja piisavalt toiduvarusid koguda. Ka ei ole nendel aladel tekkiv hanekahjustus erinevalt põllukultuuride kahjustusest püsiv ja pöördumatu, kuna rohttaimed hanede tegevuse tõttu reeglina ei hävi ning nende kasv peale hanede lahkumist taastub kiirelt. Seetõttu ei ole haneliste heidutusjahi lubamine nendel põllumassiividel piisavalt põhjendatud ega ka vajalik. Eeltoodut (korralduse p-d 3.2 ja 3.3) arvesse võttes jätab Keskkonnaamet täielikult rahuldamata 9 taotlust ja osaliselt rahuldamata 37 taotlust.

- 3.4. Lisas 1 nimetatud taotlused lahendas Keskkonnaamet kooskõlas haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) § 52 lg 1 p osaliselt 15.03.2024 korraldusega. Käesoleva korraldusega lahendatakse lisa 1 taotlused põllumassiivide osas, millel ei saa haneliste letaalset heidutust p-des 3.2 ja 3.3 loetletud põhjustel lubada. Kokkuvõtvalt on korralduse lisas 1 ära toodud põllumassiivid, kus letaalset heidutusjahti hanelistele (suur-laukhani, valgepõsk-lagle ja

kanada lagle) jahieeskirja § 3 lg 4¹ alusel perioodil 15.03.2024–31.05.2024 ei lubata. Põllumassiivide nimekirja lisatakse korraldusele ning see on korralduse resolutiivosa lahutamatu lisa.

- 3.5. Keskkonnaamet saatis tulenevalt HMS § 40 lg 1 ja 2 korralduse eelnõu tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks puudutatud taotlejatele, asjast huvitatud huvigruppidele ning valitsusvälistele keskkonnaorganisatsioonidele 01.04.2024. 01.04.2024 edastas Keskkonnaametile korralduse eelnõu kohta arvamuse OÜ Rabaveere Farm² ja Erkki Heinsalu FIE³ ning 03.04.2024 OÜ Mäe talu PL⁴. Rohkem arvamusi Keskkonnaametile edastatud ei ole, samuti ei ole esitatud taotlusi arvamuste ja vastuväidete esitamiseks antud tähtaja pikendamiseks.

OÜ Rabaveere Farm on teinud ettepaneku lubada haneliste heidutusjahti põllumassiivil nr 65359204407, kuna nimetatud põld vastab 15.03.2024 korralduse kriteeriumide kohaselt heidutusjahti tingimustele. Eelpool toodud põhjustel palub OÜ Rabaveere Farm eelnimetatud põllumassiivi käesoleva korralduse lisast välja arvata. Keskkonnaamet kontrollis põllumassiivi üle ning kuna järelkontrolli käigus on selgunud, et põllumassiiv vastab 15.03.2024 korralduses toodud nõuetele, siis Keskkonnaamet arvestab esitatud ettepanekuga ning arvab põllumassiivi nr 65359204407 korralduse lisast 1 olevate põllumassiivide hulgast välja.

Erkki Heinsalu FIE selgitab oma arvamuses, et ei saa aru, miks on tema taotletavad põllumassiivid jäänud põldude loetelust välja, millega on lubatud hanede letaalset heidutusjahti ning arvatud käesoleva korralduse eelnõu lisasse 1.

Keskkonnaamet kontrollis Erkki Heinsalu FIE taotletud põllumassiivid nr 58959645281 ja 58859330497 üle ning on selgitanud põllumassiivide (Harju, Ida- ja Lääne-Viru, Jõgeva, Tartu ja Põlva) valiku aluspõhimõtteid korralduse p-s 3.3. Keskkonnaamet ei saa lubada haneliste heidutust põllumassiividel, mis jäävad kaitsealadele või mille maakasutuseks ei ole külvatud kultuuriga põllumaa (15.03.2024 korralduse p 2.4 toodud tähenduses) või mustkesa ning mille lähiümbruses ei ole kuni 5 km kaugusel vähemalt 10 ha kompaktselt massiivina paiknevat püsirohumaad, pool-looduslikku rohumaad või rohumaana kasutuses olevat poldrit (rahuala lindudele alternatiivseks toitumiseks-puhkamiseks).

OÜ Mäe talu PL on teinud ettepaneku lubada heidutusjahti kõikides Eesti maakondades (piirkondades) sh Saaremaal, tagamaks, et kõik Eesti põllumajandustootjad (sh OÜ Mäe talu PL) saaksid võrdselt oma saaki hanede eest kaitsta. Ettepaneku esitaja hinnangul võib vastupidisel juhul kujuneda olukord, et kui 15.03.2024 korraldusega lubatud maakondades tegeletakse letaalse heidutusega siis hanelised koonduvad saartel ja Lääne-Eestis asuvatele põldudele, mis omakorda suurendab survet läänepoolsete maakondade põllumeestele ja suurendab kahju nende põllukultuuridele.

Keskkonnaamet on selgitanud kuue maakonna (Harju, Ida- ja Lääne-Viru, Jõgeva, Tartu ja Põlva) valiku aluspõhimõtteid korralduse p-des 3.2. ja 3.3. Ülejäänud maakondades ei saa heidutusjahti lubada, kuna seeläbi satuksid ohtu sealt läbi rändavad ja peatuvad ohustatud linnuliigid, samuti ei ole osades maakondades esinenud ka märkimisväärseid kahjustusi külvatud kultuuriga põldudele.

Tuleb arvestada, et ka piiratud maakonnaaliku tingimustes on Eesti Ornitoloogiaühing pöördunud kaebusega Tallinna Halduskohtusse, mistõttu on halduskohus rakendanud alates 01.04. kuni 30.04 haneliste heidutuse teostamise peatamiseks õiguskaitse ning seetõttu (kuni õiguskaitse peatamise või lõpetamiseni) põllumehed haneliste letaalset

² Kiri on registreeritud Keskkonnaameti DHS-is 01.04.2024 nr 13-11/24/5296-2 all.

³ Kiri on registreeritud Keskkonnaameti DHS-is 01.04.2024 nr 13-11/24/5412-2 all

⁴ Kiri on registreeritud Keskkonnaameti DHS-is 03.04.2024 nr 13-11/24/4703-2 all.

heidutust teostada ei või (küll võib ka edaspidi hanede peletamiseks rakendada mitteletaalseid heidutusviise).

- 3.6. Käesoleva küsimuse lahendamisel põrkuvad omavahel looduskaitse avalik huvi ja isikute ettevõtlusvabadusega seotud huvid. Keskkonnaamet on seisukohal, arvestades eeltoodut ning muuhulgas ka seda, et taotlejatel on võimalik kasutada mitteletaalseid heidutusmeetmeid, kaalub käesolevalt looduskaitse avalik huvi üle taotleja ettevõtlusvabadusega seotud huvid.

Lisa: 1. Taotlused (põllumassiivide osas) mis kuuluvad täies mahus või osaliselt mittehuldamisele

2. 15.03.2024 korraldus

(allkirjastatud digitaalselt)

Tarvo Roose

juhataja

looduskaitse korraldamise osakond

Saata: Eesti Jahimeeste Selts, Keskkonnaagentuur, Keskkonnaministeerium, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, Eestimaa Talupidajate Keskliit, MTÜ Eesti Ornitoloogiaühing, MTÜ Hoiame Loodust ja MTÜ Loomus, põllupidajad nimekirja alusel

Margo Tannik

jahinduse peaspetsialist